

Калюжна Аніта Олександрівна,
здобувачка вищої освіти
Навчально-наукового інституту
права та інноваційної освіти
Науковий керівник –
д.ю.н., професор **Наливайко Л.Р.**
(Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ)

ЮРИДИЧНІ КЛІНІКИ В УКРАЇНІ: ОСВІТА ТА ПРАВОВА ДОПОМОГА

З історії, термін «юридичної клініки» вперше запропонував професор Фроммгольд, який у 1881 р. в статті “Juristische Kliniken”, німецького журналу “Deutsche Juristen-Zeitung”, аргументував створення клініки при юридичних вищих навчальних закладах на зразок лікарської практики студентів у клініках, які існують при медичних факультетах. Практика створення юридичних клінік для надання безоплатної правової допомоги малозабезпеченим верствам населення існує вже досить давно. З друкованих джерел відомо, що перша в царській Росії юридична клініка виникла при Казанському університеті з ініціативи відомого російського цивіліста Д.І.Мейера ще у 40-ві роки XIX сторіччя і профункціонувала 10 років. Трохи згодом у 1855 році в своїй праці „О значеній практики в системе современного юридического образования.” Він зазначив: «І справді, звання юриста, як і звання лікаря, практичне, а тому як практична підготовка учнів до лікарської справи проходить у школі, точно так само практична підготовка юриста повинна здійснюватися там же»[3]. Для України, саму ідею програми “Юридичні клініки” та методи її реалізації взято з американської та європейської навчально-практичних систем підготовки юристів у 1995–96 рр.

Згідно з наказом Міністерства освіти і науки України № 592 від 3 серпня 2006 року, Юридична клініка є структурним підрозділом вищого навчального закладу III - IV рівнів акредитації, що здійснює підготовку фахівців за напрямом "Право", і створюється як база для практичного навчання та проведення навчальної практики студентів старших курсів. юридичні клініки мають функціонувати в усіх вишах, що навчають праву [1]. В нашому Дніпропетровському державному університеті внутрішніх справ у 2001 році було створено Центр правової допомоги «Істина» з метою надання безоплатної правової допомоги з питань захисту прав і свобод людини, який реорганізували на підставі наказу ректора від 25.03.2013 № 97 в юридичну клініку. Також, при юридичній клініці «Істина» в Дніпропетровського державному університеті внутрішніх справ працює гаряча лінія – Call-центр, який виконує допоміжну консультативну функцію та гендерний консультативно-інформаційний центр, який виконує консультативну функцію, які потребують безоплатної первинної правової та психологічної допомоги і постраждали від проявів гендерної нерівності, гендерного

насильства, зокрема насильства в сім'ї. Окрім того, юридична клініка «Істина» є членом Асоціації юридичних клінік України, що надає доступ до обміну інформацією між всіма членами Асоціації.

Діяльність юридичної клініки має свої плюси і для студента, так і для клієнта. Для клієнта, це безкоштовна юридична консультавання, допомога у вирішення будь яких питань, що стосується юридичної сфери в розрізі цивільного, адміністративного, господарського права та земельного права. Зі свого практичного досвіду хочу зазначити, оскільки я була членом юридичної клініки «Істина» з 1-го курсу бакалавр, що юридична клініка дає можливість кожному студенту спробувати свої можливості, одержувати знання та практичні навички для застосування на практиці і використання у майбутній професії юриста. У переважній більшості за роки 2018-2019 до нашої юридичної клініки звертались з такими питаннями: як мінімізувати витрати на навчання? Як вирішити спір з приводу розмитнення автомобіля на кордоні? В юридичній клініці студенти не можуть проводити консультавання без практикуючого-викладача, натомість можуть проводити інтерв'ювання клієнта, що дає змогу зібрати якомога більше фактів з викладених по суті проблем клієнта, з'ясувати характер проблеми та завдяки інтерв'ювання клієнта багато аспектів чи значущі події стануть ясними, що дасть змогу вирішити проблему з якою звернувся клієнт у короткий строк.

На думку, науковців, юридична клініка, являє собою важливий соціальний інститут. Освітня модель, яка нині діє в нашій країні, спрямована на засвоєння студентами інформації в основному у вигляді теоретичних знань. Сучасний ринок праці все більше висуває вимоги не до конкретних знань, а до практичних навичок та компетенції фахівців. У цьому аспекті досить важливе значення має «клінічна освіта» як метод надання студентам необхідних знань та вмінь [2]. Ми також вважаємо, що використання знань на практиці є позитивним для всіх студентів, які хочуть дійсно розвивати свої практичні знання з права та згодом стати висококваліфікованим фахівцем.

Отже, можемо дійти висновку, що діяльність юридичних клінік при університет є необхідною в сучасній Україні. Юридична клініка є засобом підвищення рівня практичної підготовки юристів, оскільки практику кожен студент має мати починаючи вже з першого курсу, а юридична клініка дає можливість відпрацювати свої знання на практиці для студентів, провадити інтерв'ювання клієнта, після з допомоги практикуючого викладача консультувати клієнтів (включаючи клієнтів соціально вразливі групи суспільства), що дасть змогу отримати безкоштовну правову допомогу відповідаючи на їх запитання з певних юридичних проблем.

Бібліографічні посилання:

1. Наказ Міністерства освіти і науки України № 592 від 3 серпня 2006 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0956-06#Text> (дата звернення 25.10.2020).
2. Соколенко О. Л. Юридична клініка в правоосвітній діяльності. 2018 212.1.86.13. URL: <http://biblio.umsf.dp.ua/jspui/bitstream/123456789/3066/1/6.%20%D0%A1%D0%BE%>